

Dat was Simon Korteweg. nu: de geschiedenis van de jazz. Na een paar jaar met de rubriek NOS-Jazzportret bezig geweest te zijn ga ik mij voorlopig in de meer educatieve sector begeven. Want er zijn weliswaar allerlei aardige boekjes over jazz, vooral ~~als~~ je je begint te interesseren voor deze veelomvattende muziek is het vrijwel onmogelijk de zaak in geluid op een rijtje te zetten. Daarvoor dus deze nieuwe NOS-Jazz rubriek. Jazz. Het liefst versta ik daaronder alle zwarte Noord-Amerikaanse muziek en de ~~xxx~~ muziek die daar direct mee te maken heeft. Maar omdat deze rubriek lang gaat lopen, als het een beetje mee zit met alle zenderwisselingen en zendtijdveranderingen zo'n twee jaar, beperk ik me tot wat in het algemeen onder Jazz verstaan wordt. Dus: de vooral instrumentale muziek die sinds de jaren twintig Jazz genoemd wordt. Wel wil ik betrekkelijk uitgebreid ingaan op de tijd voor 1920, het begin. Zonder allerlei Engelse, Ierse en Franse muzieken zou er geen Jazz geweest zijn. Maar in eerste instantie natuurlijk niet zonder de Afrikanen in Amerika. En daarom begint het zo - De Geschiedenis van de jazz.

plaat 1 Malinke drums (PD) X-tra 1124
A/4 - 1:30

West-Afrika, de gebieden waar nu staten liggen van Senegal naar beneden toe, tot en met Nigeria, kende voor onze Europese jaartelling al hoog ontwikkelde culturen en eeuwen lang bestaande goed functionerende rijken. Eerst Mali, (wat nu nog zo heet), tussen 1500 en 1900 Benin zoals ook de hoofdstad heette die in het tegenwoordige Nigeria ligt. Men hield daar slaven en handelde daar ~~in~~ in. Enkele werden naar Europa verkocht, soms zie je ze op oude schilderijen, kijk naar Rembrandt. De Engelsen begonnen aan het begin van de 17e eeuw de Westkust van Noord-Amerika te koloniseren en deden precies hetzelfde als de Portugezen en Spanjaarden in Zuid- en Midden-Amerika: ze haalden hun arbeidskrachten uit West-Afrika. Dat was een simpele zaak: aan de kust had men handelsplaatsen en daar kochten men Afrikanen van Afrikanen en verkochten die aan de Amerikaanse kust. Een Nederlands schip bracht de eerste in 1619 daar aan land: in Jamestown, Virginia. De muziek van die Afrikanen. Hun drums natuurlijk: een basis-ritme, (als thema), en daar overheen geïmproviseerde lagen ritme. ~~Zonde~~ Zonde metrum zoals wij dat kennen, (3/4, 4/4 etc.) en geen maatverdeling. Pure drum-muziek is maar een onderdeelje van de West-Afrikaanse muziek - die aan het begin kwam uit Mali- de stem, andere slaginstrumenten en snarenmuziek zijn even belangrijk. ~~De~~ ^{De} komt uit het tegenwoordige ~~Nigeria~~ Nigeria.

plaat 2 Era Praetoria: Yorum (African songs) (PD) CBS 661B
A/4 - 1:06

laaat 2 ~~XXXXXX~~ Zhimak Tyem Orchestra. (PD) Ocara OCR 82
B/4 - 2:44

Muziek in 1972 opgenomen in het ~~land~~ ^{vroeger} Benin-rijk, bij de verovering door de Engelsen in 1896 grondig verwoest. Belangrijk, want zeer veel voorkomend, was het z.g. vraag-antwoord systeem. Dit is een opname uit Dahomey.

laaat 3 Nessouhoué: Fête des Tohossou (PD) Contrepoint MC 20.093
B/2 - 1:21

Intonatie in Afrikaanse muziek is zo belangrijk omdat die in de taal ook belangrijk is. Klemtönen en toonhoogtes zijn essentieel, daardoor is ~~de~~ ^{ook} stem-taal zo makkelijk om te zetten in drum-taal: de sprekende trom. Afhankelijk van 't weer kan ongeveer 10 kilometer overbrugd worden.

laaat 4 Lokele tribe: talking drum (PD) Decca LF 1169
eind A na: "Upper Congo" - 1:07

Als je dus een bericht van een minuut hebt zoals dit, kan ~~het~~ ^{het} met steeds ontvangen en weer doorgeven in een uur tijd goed 500 kilometer verder aankomen. Dat was al heel vroeg bij de kolonisten in Amerika bekend, vandaar dat het gebruik van drums verboden was. Vanwege de angst voor algemene opstanden. Nog één stukje Afrikaanse muziek: meerstemmige zang zoals die veel voorkomt, in dit geval religieuze, van de Baule stam in Ivoorkust.

laaat 1 Baule: Glaou rite (PD) X-tra 1124
B/1 inf aan slot - 0:30

En hier vandaan de stap naar zwarte Amerikaanse religieuze muziek.

laaat 5 St. Simon's Island Singers: Blow Gabriel (arr. John Davis) London
B/5 - 2:28 LTZ-K 15214

maar met
nalen en
deter was
t cardi
telsoek.

Drums bespelen mocht niet in Amerika, ^{Cariliv} ~~er~~ ^{was} niemand die ^{maakte} (beschreef wat voor muziek ^{de Nefec} dan wel maakte. Maar we weten dat vooral na 1800 het evangelisatiewerk onder de ~~blanken~~ ^{de} blanke plattelandsbevolking, de z.g. "pioniers", op gang kwam bij door Engelse predikanten gelidde godsdienstige bijeenkomsten in de open lucht, ~~de~~ ^{de} camp meetings. ~~De~~ ^{de} gezangen werden spirituals genoemd en in de eerste helft van de vorige eeuw overgenomen door de zwarte slaven die toen meer en meer bij die evangelisatie betrokken werden. Op basis van de white spirituals ontsoonden hun eigen Negro spirituals die in de loop der jaren ~~van~~ ^{of} een Afrikaans karakter kregen. Alleen in zeer afge ^{sloten} gebieden, zoals op de eilandjes voor de kust van Georgia, is daar nog iets authentieks van terug te vinden. Dit "Blow Gabriel" werd 1959 op St. Simon opgenomen.

De Verenigde Staten van Noord-Amerika werden gesticht op 4 juli 1776 toen de Engelse kolonisten zich onafhankelijk van het moederland verklaarden. In 1807 werd de import van slaven verboden maar goed een halve eeuw later werden er nog 300 in Georgia aangevoerd. Als gevolg van de machtsstrijd vanwege verschillende economische belangen, brak 12 april 1861 een burgeroorlog tussen de Noordelijke- en Zuidelijke staten uit. Op 1 januari 1863 werd in de Emancipation Declaration het houden van slaven verboden. Voor het Zuiden werd dat 9 april 1865 toen generaal Lee zich overgaf. Tien jaar daarna al was de zwarte spiritual in Europa en ook Nederland te horen - in gecultiveerde vorm door studenten van de Fisk University. In de zwarte Amerikaanse kerkjes moesten ze toen ongeveer zo geklonken hebben.

St. Simon's Island Singers: I'm gonna sail like a ship on the ocean
5/4 - 2:42 (arr. Henry Morrison) Idem

Dat waren nogmaals de St. Simon's Island Singers - "I'm gonna sail like a ship on the ocean". Bij de puur blanke camp meetings aan het begin van de 19e eeuw ging het er zeer extatisch toe. De slaven zullen daar iets in herkend hebben, en hun latere ring shouts zijn wat dat aangaat dus ~~grot~~ niet ^{zo} primitief Afrikaans. Ook niet het metrum dat 4/4 is, maar wel tempo, en het accentueren van de 2e en 4e tel, wat we in Jazz de after-beat noemen. Deze ringshout werd in 1934 in Louisiana opgenomen.

Joe Washington Brown & Austin Coleman + Congregation:
3:28 Run Old Jeremiah (PD) Library of Congress AAFS 12 B

"Run Old Jeremiah" uit de archieven van de Library of Congress. Die spirituals hadden de eerste serieuze belangstelling van blanken voor zwarte muziek tot gevolg, in 1867 vond die zijn neerslag in het boek Slave Songs of the United States, waarin als toegift enkele wereldlijke liedjes. (In 1929 en '51 verschenen er facsimile uitgaven van). Wat je er niet in tegenkomt: arbeidsliederen, work songs. Ook die moeten in de eerste helft van de vorige eeuw ontstaan zijn, sinds 1830 vooral bij het aanleggen van spoorwegen, waarbij zwaar werk synchroon gedaan moet worden. Dat daar zo laat wat van bekend is geworden: geen opzichter zal een notitieboekje bij zich gehad hebben om teksten en melodiën vast te leggen. Pas in de jaren dertig werd ~~in~~ veldwerk verricht om wat er aan worksongs over was op te nemen. Plantagewerk in de hitte van Texas, 1939.

and (2) Clyde Hill & Group: Long hot summer days (PD) Library of Congress
1:58 AAFS 13 A

Van de re een w

"Long hot summer days". En tenslotte een opname in 1959 gemaakt in de Mississippi Gevangenis in Lambert - het synchroon hakken van eikehout en "Eighteen hammers". Dit was de eerste aflevering in De Geschiedenis van de Jazz - Mdr.

aat 6 Johnny Lee Moore & Convicts: 18 hammers (J.L.Moore) London LTZ-K
B/3 - 2:41 15211

0 0 0 0 0

650
240
328
153
241

219
2229